

# عوامل مؤثر بر رفتارهای اطلاع‌یابی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان

محمد حریرزوی<sup>۱</sup> زینب زارع‌دریس<sup>۱</sup> مهسا ماهیدشتی<sup>۱</sup> نصراله آباقت<sup>۱</sup> علی اصغر ولی‌پور<sup>۲</sup> محبوبه ممتازان<sup>۳\*</sup>

۱. کارشناسی، پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران. ORCID: 0000-0003-1119-2573

۲. گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران.

۳. گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران.

مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین؛ دوره ششم؛ شماره اول؛ بهار ۱۳۹۹؛ صفحات ۳۷-۴۳.

## چکیده

**هدف:** امروزه افراد جهت جستجوی اطلاعات با حجم عظیمی از اطلاعات مواجه می‌شوند که با توجه به ماهیت علوم مختلف فرد باید با استفاده از مهارت‌ها و رفتارهای اطلاع‌یابی مناسب بتواند بهترین نتیجه را بیابد. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع این مطالعه به بررسی نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان می‌پردازد.

**روش‌ها:** این مطالعه از نوع توصیفی می‌باشد که بر روی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان با حجم نمونه ۳۰۰ نفر (با استفاده از روش خوشه‌ای تصادفی) انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته با روایی صوری تأییدشده و ضریب آلفای کرونباخ ۰.۸۰ درصد می‌باشد که دارای ۲ بخش و در کل ۳۴ سؤال می‌باشد. جهت انجام تجزیه و تحلیل آماری از نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

**نتایج:** یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که از دختران سهم بیشتری از جامعه پژوهش را به خود اختصاص داده‌اند. از نظر سنی بیش از نیمی از دانشجویان در گروه سنی ۲۳-۲۱ سال قرار گرفتند. یافته‌ها حاکی از آن است که بیشترین منابع مورد استفاده جهت رفع نیازهای اطلاعاتی اینترنت می‌باشند و مهم‌ترین معیار انتخاب منبع شامل قابل فهم بودن، اعتبار منبع است. بیشترین موانع دسترسی به اطلاعات شامل پایین بودن سرعت اینترنت، عدم اطلاع از منبع است. منابع مورد استفاده جهت مطالعه آزاد به ترتیب اینترنت و کتاب می‌باشد.

**نتیجه‌گیری:** با توجه به منابع مورد استفاده و موانع دسترسی و زیرساختی به نظر می‌رسد، اطلاع‌رسانی وجود منابع و کاربرد آن‌ها و همچنین تقویت زیرساخت‌های شبکه، اینترنت و ... به رفع موانع موجود کمک کند و دسترسی به منابع اطلاعاتی را تسهیل و تسریع کند.

**کلیدواژه‌ها:** رفتار اطلاع‌یابی، دانشجو، آبادان.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۱/۲۵ اصلاح نهایی: ۹۹/۳/۶ پذیرش مقاله: ۹۹/۳/۱۷

ارجاع: حریرزوی محمد، زارع‌دریس زینب، ماهیدشتی مهسا، آباقت نصراله، ولی‌پور علی اصغر، ممتازان محبوبه. عوامل مؤثر بر رفتارهای اطلاع‌یابی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان. مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین. ۱۳۹۸؛ ۶(۱): ۳۷-۴۳.

## مقدمه:

امروزه افراد جهت جستجوی اطلاعات و دستیابی به آن‌ها معمولاً با حجم عظیمی از اطلاعات مواجه می‌شوند که این امر در برخی موارد نه تنها نیاز را برطرف نمی‌نماید از سویی باعث کاهش دسترسی فرد به اطلاعات دقیق و مناسب می‌گردد [۱]. جستجوی اطلاعات و یافتن اطلاعات مورد نیاز با توجه به نیاز اطلاعاتی هر فرد و ویژگی‌های آن انجام می‌شود، به طوری که تاکنون مدل‌های بسیاری در زمینه رفتار اطلاع‌یابی ایجاد شده است از جمله ایس، ویلسون، کولثو، بلکین، دروین و ... که محور اصلی مدل‌ها کاربر می‌باشد [۲]. کاربر ممکن است مراحل مختلفی

را برای جستجوی اطلاعات انجام دهند که در این مسیر عوامل مختلفی چگونگی دستیابی به اطلاعات مورد نیاز را تحت‌الشعاع قرار می‌دهند [۳]. در همین راستا اطلاعات در علوم پزشکی به سرعت کهنه و منسوخ می‌گردند و نیاز است کلیه افرادی که در این زمینه فعالیت می‌کنند از دانشجویان، استادان تا پزشکان و جراحان دائم اطلاعات خود را به‌روز کنند، آشنایی با منابع گوناگون اطلاعاتی و شیوه دسترسی به آن‌ها می‌تواند زمینه‌ساز دستیابی به اطلاعات نوین در این زمینه باشد [۴]. به‌طور کلی، دسترسی به اطلاعات مورد نیاز یکی از دغدغه‌های افراد در عصر حاضر می‌باشد،

نویسنده مسئول:

محبوبه ممتازان

گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران.

ORCID: 0000-0001-9771-6934

پست الکترونیکی: Ma.momtazan2013@gmail.com

تلفن: +۹۸۹۱۶۳۳۱۲۷۱۳

به‌طوری‌که با وجود انفجار اطلاعات در زمینه‌های مختلف علمی، افراد نگران عدم وجود اطلاعات نیستند، بلکه افراد، در جستجوی اطلاعات لازم و کافی برای رفع نیاز اطلاعاتی خود می‌باشند [۵]. از طرفی اطلاعات در محمل‌های مختلفی ارائه می‌شود که هر فرد با توجه به نیاز اطلاعاتی خود به جستجوی اطلاعات می‌پردازد [۶].

در دانشگاه، برحسب وجود استاد، دانشجویان، پژوهشگران و ... نیازهای اطلاعاتی بیشتر در راستای اهداف آموزشی و پژوهشی هستند، اما با وجود محمل‌های مختلف و شیوه بهره‌گیری و تفکر متفاوت افراد می‌تواند به نتایج مختلفی منجر گردد [۷۸]. در این میان رفتارها و اقداماتی که فرد برای به دست آوردن اطلاعات بروز می‌دهد بر نتیجه عمل وی تأثیر خواهد گذاشت. رفتارهای انسان از انگیزه‌ها و نیازهای او سرچشمه می‌گیرند. انسان همواره نیازهای گوناگونی دارد و برای برآوردن نیازهایی که اهمیت بیشتری در زندگی او دارند، تلاش می‌کند. نیازهای اطلاعاتی نیز می‌توانند زاده‌ی سائق‌های انسانی، رشد جسمی و ذهنی، شرایط محیطی و تحصیلی باشد [۹]. زمانی که نیازهای اطلاعاتی فرد مشخص شود طبیعتاً او در پی جستجوی اطلاعات مورد نیاز برمی‌آید زیرا اطلاعات به‌خودی‌خود سراغ او نمی‌آیند [۱۰]. مجموعه فعالیت‌هایی که فرد برای پاسخ به نیاز اطلاعاتی خویش انجام می‌دهد، رفتار اطلاع‌یابی نامیده می‌شود که اهداف جستجو، طراحی استراتژی جستجو، روش‌های جستجو و ... را شامل می‌گردد [۱۱]. نجف‌لو و همکاران در بررسی مؤلفه‌های رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی کشاورزی دانشگاه زنجان، مهم‌ترین انگیزه جستجو را فعالیت‌های پژوهشی، روزآمدسازی اطلاعات و شناسایی منابع تخصصی معرفی نمودند و بیشترین منابع مورد استفاده کتب مرجع، کتب درسی، مجلات علمی-تخصصی بودند و روزنامه، اختراعات ثبت شده بودند و طرح تحقیقاتی کمترین استفاده را داشت [۷]. معیار سنجش منابع جهت استفاده اعتبار، اصل بودن منبع، صحت و اعتبار و سهولت دسترسی بود و کانال‌های دستیابی اطلاعات موتورهای جستجو و وبسایت بود و کمترین کانال اطلاعاتی مورد استفاده کنگره‌ها و کتابخانه بودند. از جمله موانع کسب اطلاعات سرعت پایین اینترنت و قدیمی بودن برخی منابع بود. در مطالعه دیگری که توسط Groote و همکاران بر روی دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی انجام دادند بسیاری از اهدافی که افراد به جستجوی اطلاعات می‌پرداختند در زمینه جستجوی اطلاعات جهت انجام پژوهش و به‌روز کردن اطلاعات بود؛ و جامعه پژوهش دسترسی آنلاین را بر سایر روش‌های جستجو ترجیح می‌دادند [۸].

عاصمی و همکاران در مطالعه خود بر روی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی، در هنگام انتخاب منابع مراجعه به شخص آگاه بیشترین گزینه مورد استفاده بود و نمایه کمترین استفاده بود، هدف از اطلاع‌یابی دانشجویان به ترتیب شامل پژوهش پایان‌نامه، تکالیف درسی و روزآمد نگه‌داشتن اطلاعات بود [۱۲]. ابزارهای مورد استفاده نرم‌افزار کتابخانه، منابع و ماخذ مقالات و کتب بود. بیشترین منابع کتابخانه مورد استفاده به ترتیب شامل کتب درسی، پایان‌نامه و کتب مرجع بودند. کانال‌های جستجوی منابع اطلاعاتی نرم‌افزار کتابخانه، جستجوی مستقیم، سؤال از کتابدار، اینترنت و ... بود. مشکلات در اطلاع‌یابی فقدان زمان، در دسترس نبودن، ناقص بودن منابع اطلاعاتی بودند. مطالعه آزاد شامل استفاده از تلویزیون، رسانه الکترونیکی، مجله، منابع تحت وب، روزنامه بود. نعیمی و همکاران در مطالعه خود به کمبود وقت به دلیل فشار کاری به‌عنوان مؤثرترین مانع در دسترسی به اطلاعات و دور بودن کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به‌عنوان کم تأثیرترین عامل اشاره داشتند [۱۳]. در مطالعه ریاحی نیازهایی اطلاع‌یابی و رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران مورد بررسی قرار گرفت که حاکی از آن بود موتورهای جستجوی عمومی به‌عنوان اصلی‌ترین کانال دسترسی به اطلاعات شناسایی شده است. به‌علاوه دانشجویان پرستاری «مشکلات تجهیزات دانشگاهی» را به‌عنوان مهم‌ترین مانع در اطلاع‌یابی خود ذکر کرده‌اند [۱۴].

در پژوهش Komissarov و همکاران عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان کارشناسی ارشد و فرصت‌های ایجادکننده در موفقیت تحصیلی آن‌ها بررسی شد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد علاوه بر منابع اطلاعاتی و کیفیت آن‌ها، اطلاعات کتابداران در راهنمایی دانشجویان به منابع مناسب و همچنین برنامه‌ریزی و راهنمایی اساتید در استفاده از منابع و به‌کارگیری آن‌ها در مطالعه درسی تأثیر بسزایی دارد [۱۵]. در مطالعه و همکاران Kim به بررسی تفاوت و تشابه نیازهایی اطلاعاتی و موانع موجود در دانشجویان داخلی و بین‌المللی یک دانشگاه دولتی در آمریکا پرداخت. دانشجویان داخلی و بین‌المللی در نیازهایی مهم اطلاعاتی خود و موانع مشابه بودند. در مقایسه با جنسیت و سطح تحصیلات، در دو گروه دارای تفاوت‌های بارزی بود. دانشجویان بین‌المللی به نسبت نیازهایی متفاوتی داشتند که برخی از آن‌ها با توجه به شرایط، نوع منابع مورد استفاده و ... تفاوت داشت و از منابع الکترونیکی بیشتر استفاده می‌شد [۱۶]. Kadir و همکاران در مطالعه خود به بررسی نیازهایی اطلاعاتی و رفتار جستجوی اطلاعات در دانشجویان دانشگاه

دسته‌بندی سنی در نظر گرفته‌شده، در جامعه پژوهش ۳۹/۲ درصد در گروه سنی ۱۸-۲۰ سال، ۵۵ درصد در گروه سنی ۲۱-۲۳ سال، ۵/۶ درصد در گروه سنی ۲۴-۲۸ سال قرار داشتند که به‌نوعی بیش از نیمی از دانشجویان در گروه سنی ۲۱-۲۳ سال قرار گرفتند. ۴۶/۷ درصد دانشجویان رشته پرستاری سهم بیشتری از جامعه پژوهش را به خود اختصاص داده‌اند و سایر رشته‌ها سهم نسبتاً مشابهی از جامعه را به خود اختصاص داده‌اند.

بر طبق جدول ۱ یافته‌ها حاکی از آن است که بیشترین منابع مورد استفاده جهت رفع نیازهای اطلاعاتی به ترتیب نزولی شامل اینترنت (عم از وب‌سایت، وبلاگ)، هم‌کلاسی‌ها، اساتید، منابع کتابخانه دانشکده می‌باشند و کمترین منابع مورد استفاده به ترتیب نزولی شامل مجلات و پایگاه‌های الکترونیکی، مجلات چاپی، کادر درمانی بیمارستان (شامل پزشک، پرستار، بهیار و ...)، تجارب کارآموزی، نمایه‌نامه یا چکیده نامه الکترونیکی (مانند PubMed) می‌باشد. علاوه بر آن مهم‌ترین معیار انتخاب منبع به‌صورت نزولی شامل، قابل فهم بودن، اعتبار منبع، دسترسی آسان، زبان منبع، به‌روز بودن است و پیشنهاد اساتید و پیشنهاد هم‌کلاسی‌ها معیارهایی با اهمیت کمتر نسبت به سایر معیارها می‌باشند.

جدول ۱- متغیرهای منابع اطلاعاتی و عوامل مرتبط برحسب

میانگین		متغیر	میانگین
۹۷/۸		اینترنت (وب‌سایت، وبلاگ و ...)	۹۷/۸
۷۳		مجلات چاپی	۷۳
۸۵/۳		مجلات و پایگاه‌های اطلاعاتی آنلاین	۸۵/۳
۹۵/۶		هم‌کلاسی‌ها	۹۵/۶
۹۲/۴		منابع کتابخانه دانشکده	۹۲/۴
۶۰		نمایه‌نامه و چکیده نامه‌های آنلاین	۶۰
۹۴/۷		اساتید	۹۴/۷
۹۸/۴		تجارب کارآموزی	۹۸/۴
۶۳/۱		مربیان کارآموزی (پرستار، پزشک و ...)	۶۳/۱
۹۷/۸		به‌روز بودن	۹۷/۸
۹۹/۱		دسترسی آسان	۹۹/۱
۹۶/۵		پیشنهاد اساتید	۹۶/۵
۹۶		پیشنهاد هم‌کلاسی	۹۶
۹۹/۶		قابل فهم بودن	۹۹/۶
۹۹/۱		اعتبار منبع	۹۹/۱
۹۸/۲		زبان منبع	۹۸/۲
۹۸/۲		کتاب	۹۸/۲
۷۸/۸		روزنامه	۷۸/۸
۸۵		مجله	۸۵
۹۹		اینترنت	۹۹
۸۳/۳		برنامه‌های آموزشی اینترنت	۸۳/۳

بر طبق جدول ۲ یافته‌ها حاکی از آن است که بیشترین موانع دسترسی به اطلاعات به ترتیب نزولی، شامل پایین بودن سرعت اینترنت،

خصوصی SEGi پرداختند. یافته‌های این مطالعه بر پیامدهای قابل توجهی برای آموزش و استفاده از کتابخانه دانشجویان دانشگاه تأکید داشت. یافته‌ها نشان داد که کتابخانه دانشگاه نیاز به ارائه برنامه‌های اطلاع‌رسانی و کارگاه‌های آموزشی دوره‌ای و منظم برای استفاده بهینه از منابع کتابخانه، منابع الکترونیکی و خدماتی دارد. دانشجویان برای انتخاب منابع اطلاعاتی، معیارهایی را مدنظر دارند. نوع اطلاعات، منابع اطلاعاتی، آگاهی و آموزش کاربر به‌طور مستقیم تعیین‌کننده نیاز اطلاعاتی هستند [۱۷]. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع دسترسی به اطلاعات بروز و مناسب با نیاز اطلاعاتی ایجادشده، مطالعه حاضر بر آن است تا ضمن بررسی نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی آبادان، رویه‌هایی که دانشجو برای رفع نیاز خود دنبال می‌کند را روشن سازیم و در صورت وجود کمبود و مشکل با ارائه راهکار آن‌ها را مرتفع سازیم.

#### مواد و روش‌ها:

این مطالعه از نوع توصیفی می‌باشد و جامعه آماری آن، کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل دانشکده علوم پزشکی آبادان می‌باشند. با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی حجم نمونه در مجموع ۳۰۰ نفر است، در این روش با توجه به رشته‌های تحصیلی دانشکده که ۱۰ رشته است، در هر رشته به طور تصادفی ۳۰ نفر در نظر گرفته شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق‌ساخته است که روایی آن به شیوه صوری مورد تأیید اساتید قرار گرفت و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۸۰ درصد می‌باشد. این پرسشنامه در ۲ بخش تنظیم گردیده است که بخش اول اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم ۵ سؤال اصلی مطالعه شامل منابع مورد استفاده، معیار استفاده، دلیل استفاده، موانع دسترسی و مطالعه آزاد است که به‌صورت بسته و بر اساس مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) تنظیم گردیده است هر سؤال دارای تعدادی گویه است که در مجموع ۳۴ سؤال می‌باشد. پرسشنامه به تعداد توزیع و گردآوری شد. جهت انجام تجزیه و تحلیل آماری از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده شد و از فراوانی، میانگین در انجام محاسبات آماری استفاده گردید.

#### یافته‌ها:

یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که ۶۴/۳ درصد جامعه پژوهش دانشجوی دختر و ۳۵/۷ درصد دانشجوی پسر بودند. از نظر

عدم اطلاع از منبع، عدم آگاهی از شیوه دسترسی به منبع، عدم وقت کافی جهت دستیابی به نتایج مورد نیاز، عدم آشنایی به زبان انگلیسی، کمبود امکانات رایانه‌ای اهمیت دارند؛ و اختلاف نظر موجود بین اطلاعات منابع انسانی اعم از اساتید، پزشکان و ...، عدم سازمان‌دهی صحیح منابع موجود در کتابخانه، عدم وجود منابع در کتابخانه، عدم اشتراک منبع به صورت آنلاین و عدم اطلاع کتابداران از منابع موجود دارای اهمیت کمتری می‌باشند. یافته‌ها نشان می‌دهد منابع مورد استفاده جهت مطالعه آزاد به ترتیب اینترنت، کتاب، مجله، برنامه‌های آموزشی شبکه سراسری و روزنامه است. ارتقاء سطح علمی (۹۷ درصد) و انجام تکالیف درسی (۹۹ درصد) به نسبت تقریباً مساوی از دلایل دسترسی به اطلاعات می‌باشند.

#### جدول ۲- موانع دسترسی و عوامل مرتبط برحسب میانگین

متغیر	میانگین
کمبود امکانات رایانه‌ای	۹۳/۸
عدم اطلاع از وجود منبع	۹۸/۲
عدم آگاهی از شیوه استفاده از منبع	۹۷/۳
عدم آشنایی با زبان انگلیسی	۹۳/۸
کمبود وقت	۹۷/۳
سرعت پایین اینترنت	۹۸/۲
عدم اشتراک منابع آنلاین	۹۰/۹
عدم سازمان‌دهی منابع کتابخانه	۹۲/۹
عدم وجود منبع در کتابخانه	۹۲/۴
عدم اطلاع کتابداران از وجود منبع	۸۲/۶

#### بحث و نتیجه‌گیری:

یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد تعداد دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر بیشتر می‌باشد که با توجه به رشته‌های موجود و سهمیه‌های مزبور در دانشگاه‌های مختلف متفاوت می‌باشد؛ فعلی نهند و نجف لو نیز در مطالعه خود به این نکته اشاره نمودند [۵،۷]. در این پژوهش بیشتر دانشجویان در گروه سنی ۲۳-۲۱ سال قرار دارند که با توجه به جوان بودن دانشکده و به تبع رشته‌ها و سن ورود به دانشگاه کاملاً طبیعی به نظر می‌رسد. رشته پرستاری بیشترین سهم از جامعه پژوهش را به خود اختصاص می‌دهد، بنابراین با توجه به قدمت دانشکده پرستاری در دانشکده علوم پزشکی آبادان و از سوی دیگر جدیدالتأسیس بودن سایر رشته‌ها، این امر بدیهی به نظر می‌رسد، در سایر مطالعات نیز مجموعه‌ای از رشته‌های مختلف به چشم می‌خورد [۷،۸].

یافته‌های مطالعه حاکی از آن است بیشترین منابع مورد استفاده جهت رفع نیازهای اطلاعاتی به ترتیب شامل اینترنت (اعم از وبسایت، وبلاگ)، هم‌کلاسی‌ها، اساتید، منابع کتابخانه دانشکده می‌باشند، با توجه

به گسترش شبکه اینترنت، تأمین زیرساخت‌های لازم، ایجاد دسترسی‌های مختلف و از سوی جاذبه و سهولت دسترسی، اینترنت اولین منبعی است که دانشجویان جهت رفع نیاز اطلاعاتی خود به آن مراجعه می‌نمایند. از سوی دیگر با توجه به بعد رفتاری و انسانی موضوع، دانشجویان از طریق ارتباط با هم‌کلاسی‌ها به لحاظ دسترسی نزدیک و استاد به لحاظ مرجعیت علمی نیز مورد توجه قرار می‌گیرند. از سوی دیگر در این پژوهش مجلات و پایگاه‌های الکترونیکی، مجلات چاپی، کادر درمانی بیمارستان (شامل پزشک، پرستار، بهیار و ...)، تجارب کارآموزی، نمایه‌نامه یا چکیده نامه الکترونیکی کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرند، البته با توجه به ماهیت رشته‌ها، مقطع تحصیلی و ... انتخاب منبع متغیر است به طوری که در مطالعات مختلف این تفاوت به چشم می‌خورد، در بسیاری از مطالعات انجام شده فعلی نهند و همکاران، De Groot و همکاران و عاصمی و همکاران نیز کتاب و اینترنت، دسترسی آنلاین و شخص آگاه در درجه اول استفاده قرار دارند [۵،۸،۱۲]. در مطالعه نجف‌لو کتب درسی، کتب مرجع و مجلات در درجه اول انتخاب قرار دارند [۷].

یافته‌ها نشان می‌دهد، قابل فهم بودن، اعتبار منبع، دسترسی آسان، زبان منبع، به روز بودن از جمله معیارهای مهمی است که دانشجویان بر اساس آن منبع مورد نظر خود را انتخاب می‌کند، با توجه به اهمیت موضوع در انتخاب منبع علاوه بر دانش‌افزایی و سهولت دسترسی اعتبار آن نیز جایگاه ویژه‌ای دارد. در مطالعات اخیر نیز اعتمادپذیری و سهولت دسترسی، اصل بودن منبع و به روز بودن نسبت به سایر معیارها بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند [۵،۷،۸،۱۷].

یافته‌ها حاکی از آن است از جمله موانع دسترسی به اطلاعات پایین بودن سرعت اینترنت، عدم اطلاع از منبع، عدم آگاهی از شیوه دسترسی به منبع، عدم وقت کافی جهت دستیابی به نتایج مورد نیاز، عدم آشنایی به زبان انگلیسی، کمبود امکانات رایانه‌ای می‌باشد. به دلیل عدم توسعه برخی زیرساخت‌های لازم، سرعت اینترنت پایین می‌باشد و از سوی دیگر عدم وجود برخی اطلاعات کلی در زمینه منابع و عدم وجود وقت کافی به دلیل برنامه‌های درسی و عدم آشنایی به زبان انگلیسی که امری همه‌گیر در جامعه علمی است موانع و یا کاهش‌دهنده سرعت دسترسی و ... می‌باشند. در مطالعات اخیر نیز سرعت پایین اینترنت، عدم وقت کافی از جمله موانع دسترسی به اطلاعات می‌باشد [۷،۸،۱۲-۱۴،۱۷].

منابع مورد استفاده جهت مطالعه آزاد به ترتیب اینترنت، کتاب، مجله، برنامه‌های آموزشی شبکه سراسری و روزنامه می‌باشند که با توجه به ماهیت منابع و ویژگی‌های جامعه پژوهش در خصوص بیشترین منابع

این مطالعه دارای تأییدیه اخلاقی به کد IR.ABADANUMS.REC.1395.75 از کمیته اخلاق دانشکده علوم پزشکی آبادان است.

### تعارض منافع:

انجام این مطالعه برای هیچ‌یک از محققان هیچ‌گونه تعارض و تضاد منافی نداشته است.

### سهم نویسندگان:

سهم نویسندگان به ترتیب ذکر نام در مقاله محمد حریزای (نویسنده اول) تنظیم پروپوزال اولیه، طراحی پژوهش و ورود داده‌ها (۲۰ درصد)؛ زینب زارع‌دریس (نویسنده دوم) همکاری در تنظیم پروپوزال (۱۰ درصد)؛ مهسا ماهیدشتی (نویسنده سوم) همکاری در گردآوری داده‌ها (۱۰ درصد)؛ نصراله آبافت (نویسنده چهارم) همکاری در گردآوری داده‌ها (۵ درصد)؛ علی‌اصغر ولی پور (نویسنده پنجم) تجزیه و تحلیل داده‌ها (۱۵ درصد)؛ محبوبه ممتازان (نویسنده مسئول) طراحی مطالعه، تنظیم پرسشنامه، نظارت بر پژوهش و تنظیم مقاله (۴۰ درصد) است.

### حمایت مالی:

این مقاله در قالب طرح دانشجویی و با حمایت مالی کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده علوم پزشکی آبادان انجام شده است.

مورد استفاده امری بدیهی می‌باشد. در صورتی که در مطالعه عاصمی تلویزیون، رسانه الکترونیکی، مجله در رتبه های اول استفاده هستند [۱۲]. یافته‌ها نشان می‌دهد ارتقاء سطح علمی (۹۷ درصد) و انجام تکالیف درسی (۹۹ درصد) به نسبت تقریباً مساوی از دلایل دسترسی به اطلاعات می‌باشند. این نکته بسیار حائز اهمیت است که با توجه به ماهیت جامعه پژوهش که دانشجویان می‌باشد قاعدتاً انجام تکالیف در درجه اول اهمیت قرار دارد اما مطالعاتی که روی اعضای هیأت علمی یا افراد شاغل صورت می‌پذیرد ارتقاء سطح علمی و یا به عبارتی روزآمدسازی اطلاعات در درجه اول اهمیت قرار دارد [۱۴، ۱۸].

دسترسى به اطلاعات مورد نیاز از جمله ریز فعالیت‌های مهم در انجام امور علمی می‌باشد و در این میان رفتارهای فرد بر نتیجه این فعالیت دارد. در مطالعه حاضر اینترنت به‌عنوان منبع پراستفاده قرار دارد، از سویی مشکلات زیرساختی دسترسی به اینترنت، عدم آگاهی به وجود منابع یا شیوه استفاده از آن‌ها نیز به‌عنوان موانع دسترسی معرفی شده است؛ بنابراین با توجه به اهداف مطالعه انجام برنامه‌ریزی‌های بنیادین جهت رفع موانع و بهبود استفاده از منابع مختلف نیاز می‌باشد، از جمله رفع مشکلات زیرساختی اینترنت، آشنایی دانشجویان با انواع منابع اطلاعاتی و خدمات کتابخانه و همچنین برگزاری کارگاه‌های جستجو در اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط با رشته تحصیلی می‌باشد.

### تشکر و قدردانی:

این مقاله حاصل طرح پژوهشی دانشجویی است، نویسندگان مقاله از دبیر کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده علوم پزشکی آبادان و راهنمایی سرکار خانم فخارزاده قدردانی می‌کنند.

### تأییدیه اخلاقی:

## Reference

- Mehraban Jovini S, Hasoomi T, Koochaki A. A study on the nanotechnology researchers' information needs and information retrieval behavior. JMTE. 2009; 4(3):118-32. [In Persian]
- Allam H, Bliemel M, Nassiri N, Toze S, Peet LM, Banerjee R. A review of models of information seeking behavior. In: Abushelaibi A, Nassiri N, editors. Proceeding of the Sixth HCT information technology Trends (ITT); 2019 Nov 20-21; Ras al Khaimah, United Arab Emirates. Newyork: IEEE;
- Huurdeman HC, Kamps J, Wilson ML. The multi-stage experience: The simulated worktask approach to studying information seeking stages. In: Bogers T, Dodson S, Gäde M, Freund L, Hall MM, Koolen M, et al, editors. Proceeding of the CEUR Workshop. 2019 Mar 14; Glasgow, UK: CEUR, 2019. P. 7-13.
- Powell CA, Case-Smith J. Information literacy skills of occupational therapy

- graduates: A survey of learning outcomes. *J Med Libr Assoc.* 2003; 91(4):468-77. PMID: PMC209513
5. Fealy Nahavand S, Karimi E, Rasouli Azar S. Information-seeking behavior of educators of agricultural-jihad educational center in fars province in education-research activities. *Journal of Agricultural Education Administration Research.* 2016; 8(36):77-89. [In Persian] Doi: 10.22092/jaeer.2016.106624
  6. Bigdeli Z, Hayati Z, Heidari GR, Jowkar T. Place of internet in health information seeking behavior: Case of young Internet users in Shiraz. *Human Info Interact.* 2016; 3(1):68-78. [In Persian]
  7. Najafloo P, Yaghobi J, Abbasi E. Assessing information seeking behavior components of agricultural graduate students in University of Zanjan. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research.* 2015; 46(3):541-50. [In Persian] Doi: 10.22059/jjaedr.2015.55536
  8. De Groot SL, Shultz M, Blečić DD. Information-seeking behavior and the use of online resources: a snapshot of current health sciences faculty. *J Med Libr Assoc.* 2014; 102(3):169-76. Doi: 10.3163/1536-5050.102.3.006
  9. Davarpanah M. Search for scientific and research information in print and electronic sources. 2nd. Tehran: Dabizesh; 2016. [In Persian]
  10. Davarpanah M. Scientific communication: Information needs and information seeking behavior. Tehran: Dabizesh; 2007. [In Persian]
  11. Kiani Khouzestani H, Niknam M, Pishvaei F. The information seeking behavior of faculty members of Yazd University of Medical Sciences. *NASTINFO.* 2013; 23(4):120-34. [In Persian]
  12. Asemi A, Rajaeepour S, Oraee N, Mirzaee AA. A survey of information seeking behavior of graduate students of Islamic Azad University: Najaf Abad Branch. *Journal of Information Systems and Services.* 2013; 2(3):13-26. [In Persian]
  13. Naeimi J, Mohammad Esmail S. The assessment of information-seeking behavior of medical sciences university researchers of Khorasan Razavi using neural network approach. *LISRJ.* 2016; 6(2):80-96. [In Persian] Doi: 10.22067/riis.v6i2.58333
  14. Riahi A. Information behaviors and information seeking of nursing students of Mazandaran University of Medical Science. *JMED.* 2017; 12(3):191-207. [In Persian]
  15. Komissarov S, Murray J. Factors that influence undergraduate information-seeking behavior and opportunities for student success. *Journal of academic librarianship.* 2016; 42(4):423-9. Doi: 10.1016/j.acalib.2016.04.007
  16. Sin SC, Kim KS. How are we the same or different: Information needs and barriers of domestic and international students? *Journal of academic librarianship.* 2018; 44(6):712-23. Doi: 10.1016/j.acalib.2018.10.005
  17. Kadir MR, Johari NI, Hussin N. Information Needs and Information Seeking Behaviour: A Case Study on Students in Private University Library. *IJ-ARPEd.* 2018; 7(3):226-35. Doi: 10.6007/IJARPEd/v7-i3/4361
  18. Ghazali NN, Ismail SA, Yu H, Idris SR, Ramsi MF. Information needs and information-seeking behavior among students of film, theater and animation studies: A case study. *Journal of Informatics and Mathematical Sciences.* 2017; 9(4):235-41. Doi: 10.26713%2Fjims.v9i4.1000

## Factors affecting information behavior behaviors of Abadan University of Medical Sciences students

Mohammad Amin Harizavi<sup>1</sup> Zeinab Zare Deris<sup>1</sup> Mahsa Mahidashti<sup>1</sup> Nasrollah Abaft<sup>1</sup> Aliashgar Valipour<sup>2</sup>  
Mahboobeh Momtazan<sup>3\*</sup>

1. BSc, Nursing, Student Research Committee, Abadan Faculty of Medical Sciences, Abadan, Iran. ORCID: 0000-0003-1119-2573

2. Department of Public Health, School of Health, Abadan Faculty of Medical Sciences, Abadan, Iran.

3. Department of Library and Information Sciences, Faculty of Paramedical Sciences, Abadan Faculty of Medical Sciences, Abadan, Iran.

(Received 13 Apr, 2020)

Accepted 6 June, 2020)

### Original Article

### Abstract

**Aim:** Today, people are often faced with a huge amount of information in search of information and access to it, which, given the nature of various sciences, one must be able to find the best results using appropriate information skills and behavior. Therefore, considering the importance of the subject of this study, it examines the information needs and information behavior of Abadan University of Medical Sciences students.

**Methods:** This is a descriptive study conducted on students of Abadan University of Medical Sciences with a sample size of 300 individuals. The data collection tool of the researcher-made questionnaire has been confirmed by formal validity and the chrombach alpha coefficient is 80%, which has 2 sections with a total of 34 questions. SPSS software was used for statistical analysis.

**Results:** The findings of this study indicate that 64.3% of the research population were girls and 35.7% boys. In terms of age, more than half of the students in the age group were 21-23 years old. The findings suggest that most of the resources used to meet the Internet's information needs are the most important criteria for selecting a resource, including comprehensibility and credibility. The most common barriers to accessing information include low Internet speeds and lack of knowledge of the source. The resources used for free study are the Internet and books, respectively.

**Conclusion:** Considering the resources used and access barriers and infrastructure, it seems that informing about the existence of resources and their use, as well as strengthening the network infrastructure, the Internet, etc. will help to remove existing barriers and facilitate and accelerate access to information resources.

**Key Words:** Information Seeking Behavior, Students, Abadan.

**Citation:** Harizavi MA, Zare Deris Z, Mahidashti M, Abaft N, Valipour AA, Momtazan M. Factors Affecting Information Behavior Behaviors of Abadan University of Medical Sciences Students. *J Mod Med Info Sci.* 2020; 6(1):37-43.

Correspondence:

Mahboobeh Momtazan

Department of Library and Information Sciences, School of Management and Medical Information Sciences, Abadan Faculty of Medical Sciences, Abadan, Iran.

Tel: + 989163312713

Email: Ma.momtazan2013@gmail.com

ORCID :0000-0001-9771-6934